

не трѣбва да отивате въ втора война за едно пристанище на Адриатическо море“. На сръбскитѣ дипломати Русия сѣщо щѣла да заповѣда да не говорятъ за присво-
яването на северна Албания до Драчъ. „Тѣ не могатъ да си представятъ какви
ужасни осложнения, може да създаде тѣхното упорство“, допълватъ рускитѣ дипло-
мати. Исканието на Австрия да откъсне Сърбия отъ морето, възбужда буря въ
Сърбия, въ печата и въ парламента. На 6 октомврий 1912 год. народниятъ пред-
ставителъ Шуршершичъ изрази мнението на цѣла Сърбия, като каза: „Сърбия не
ще се помири, до като не получи едно пристанище“. И той добави: „Не е ли по
изгодно за Австрия да остави едно пристанище на албанска територия, отколкото
да създаде домогвания за Босна, Херцеговина и Далмация?“¹⁾

Цельта на Австрия съ създаването на Албания бѣше да не се допусне и
Гърция, сѣщо и Италия, на Валона. Въ политиката си на задушването Сърбия, Австрия
намѣри подкрепа и въ Германия.

Протеститѣ на Сърбия и на съюзницитѣ не направиха никому впечатление.
Австрийскитъ пълнощень м-ръ въ Букурещъ съобщава на нашия, че Адриатическото
море не е за петъ държави. На него Сърбия не ще бѣде допусната по никакъвъ на-
чинъ.²⁾ Предупрежденията на Русия къмъ България да не се увлича да защитава
несериозни искания — продължаваха³⁾. Другитѣ държави отъ съглашението можеха
да си представятъ още по-малко това искание на Сърбия; за нищожна ивица
безплодна земя Франция никога не би воювала, а, принципално, Англия не може
да обясни претенцията на славянска държава за море.

Шумътъ който се дигна и въ Русия отъ печата и въ обществото, около иска-
нията на Черна Гора и на Сърбия, въ връзка съ Албания, разтревожи особено силно
френскитъ посланикъ Делкасе, който не скрива какво на Парижъ е крайно неприятно,
че руското правителство е слабо да спре този опасенъ крясъкъ. Франция не
искаше по никакъвъ начинъ да се разширява „балканската глупостъ“, както се из-
разяваха нѣкои френски вестници, въ началото на войната.

Още при публикуването на австрийската нота за създаването на независима
Албания, сръбскитѣ държавници бѣха напълно убедени въ безрезультатността на своитѣ
домогвания, на които, обаче, умѣеха и се стараеха да дадатъ характеръ на защита
на загубени, договорени земи. Около тази фикция, на която попадна въ пленъ и
нашето правителство, се създаде по изкуственъ начинъ, извънредно голѣма тревога.
Въ обществото и въ редъ политически срѣди тя остави впечатление, че Сърбия е
наистина жертва на непреодолимо голѣмия егоизъмъ на съседа, поради което тя
трѣбва да бѣде поне отчасти задоволена. Разбира се, че това задоволяване трѣбва
да стане отъ другата страна, отъ другия съседъ на Сърбия, отъ когото по-лесно
може да се вземе.

Когато нашето правителство застана тѣй непоклатимо, толкова рицарски до
своя съюзникъ, за да защитава едно негово наследство, колкото и проблематично
да е то, трѣбваше да си представи по рано последицитѣ отъ една безрезультатна
борба. Нашето правителство трѣбваше да бѣде на ясно и по задълженията си, които
ще се откриятъ за него, ако Сърбия не получи това, на което и то я убеждаваше
до последния моментъ, че има пълно право.

Нашето правителство, като че приемаше, че е създадо вече едно право на
Сърбия върху албанската областъ, затова застана на тия форми и почна да се бори
като за земя, която принадлежи на съюзницитѣ отъ много години. Веднага то отпо-
варя на рускитѣ предупреждения, че исканията му да съветва Сърбия да се откаже
отъ Албания, не могатъ да бждатъ приети. Никоя трета сила не можа да се мѣси въ

¹⁾ D-r Vladan Georgevitch. Les Albanais et les grandes Puissances. Paris. стр. 289

²⁾ Телеграма № 4539.

³⁾ Телегр. отъ петербургския пъл. м-ръ № 1107 и 2390 отъ 12 и 13/XII.